

3.7.2014

STAATÄRÄÄDI PRINSIIPMIÄRÄDÄS TOIMÄOHJELMIN SÄMIKIELÄ IÄLÄSKITTEM VÄRÄS

Staatäräädi lii onne kuálmád peeivi syeinimáánu 2014, máttááttás- já kulttuurministeriö avžuuttásast meridám sämikielä iäláskitem toimäohjelmist.

1 Prinsiipmiärädäs valmâštállâm

Máttááttás- já kulttuurministeriö asättij 24.9.2010 vijdesvuáduuláš pargojuávhu, mon pargon adelui ohjelmiävtuttás valmâštállâm. Sämikielä iäláskitemohjelm ráhtim já ton tooimâi olášuttem siskelduveh meid Jyrki Katais haldättäs ohjelmân: "Olášutteh sämikielä iäláskitemohjelm tooimâid já torvojeh toos tárbulijd resurssijd. Ulmen lii lääččiđ pisovâš toimâmaali sämikielä iäláskitmân oovtâstpargoost máttááttás- já kulttuurministeriöin."

Pargojuávku luovâttij iävtuttásis sämikielä iäláskitemohjelm 2.3.2012 (máttááttás- já kulttuurministeriö pargojuávkkumuštočáluseh já čielgiittäseh 2012:7) já iävtuttás vuolgâttui vijdes ciälkkámušrieggei. Haldättäs kiedävušái 12.12.2012 eehidškovlâstis sämmilijd kyeskee projektij jotkávalmâštállâm. Eehidškoovlá linjim mielđ meridui juátkiđ sämikielä iäláskitemohjelm valmâštállâm haldättäsohjelm uulmij miäldásávt.

Prinsiipmiärädäs sämikielä iäláskitem toimäohjelmin valmâštállui pargojuávhu iävtuttás já ciälkkámušrieggee macättäs vuáduul máttááttás- já kulttuurministeriö jođettásast. Hammiittä prinsipiärädässân kiedävuššui sãmiaašij ministerpargojuávhu 6.11.2013 sehe 10.4.2014 čuákkimijn sehe čuovviittäspooliitlii ministerpargojuávhus 10.3.2014. Iäláskitemohjelmist tollii 24.1.2014 sämitiggelaavâ 9 § miäldásijd ráđádálmijd sämitiggijn.

2 Sämikielä iäláskitem merhâšittee hástuseh

Haldättäs kiäččá, ete puohâi Suomâst sarnum sämikielâi sajattâh lii uhkevuálásâš. Tain nuorttälâškielâ já anarâškielâ lává tuodâlávť uhkevuálásiih kielah. Meid tavésämikielâ lii kuávlulávť hiäjus sajattuvvâst Vuáču já Iänuduv kuávluin. Majemui iivij ääigi láá olášuttâm tehálijd tooimâid, moh pyehtih merhâšitteht išediđ kielâ iäláskitem talle ko juátkojeh já nanoduveh. Puoh huápulumos lii nuorttälâškielâ iäláskitem.

Iälättâsráhtus muttum, sämikielâ molsâšum suomâkielân, sämmilij ärbivuáválij iälättäsâi hiäjus kannaatetteevuotâ já sämmilij varrim meddâl sãmikuávlust uhkedeh sämikielâ luándulij kieläkevttimpirrâsij siäilum já sämikielâ puátteevuodâ. Ohtâvuotâ sämi-iälättässáid, kielân já ärbivuáválii tiätun hiäjusmuvá sãmikuávlun ulguubeln.

Sämmilij ärbivuáválijd iäláttássáid ađai puásuituáľun, meccipiivdon, nurámân, kyeli-piivdon já tuáján lohtás riges sãmikieláľáš terminologia, mii ľi vaarást pääccid meddál kiävtust.

Ohtâ merhâšittee háástus kielâ iäláskitmist ľi kelijdejjee sãmikielâ já sãmikieláľi máttááttâs já arâšoddâdem turvim. Sämmilijñ pärnâin já nuorâin suulân 70 % áásá sãmikuávlu ulguubeln. Tarbâšeh jotelis tooimâid vâi visásmiteh tom, ete meid taah pärnááh já nuorah uázžuh navdášid vuáđulaavâst turvâstum vuoigâdvuodâst jieijâs kielân já kulttuurân.

Ohtâ kielâ iäláskitem keevâtlâš háástus ľi tot, ete sãmikielâ sárnoi meereest finnejum tiäťu ľi távjá epitärkki, mii hiäjusmit sãmikielâ tuárjoo tooimâi ľuhos-tummáhđulâšvuodâid maangâin jieškote-uv ohtsâškodde-eellim uásisuorgijn, tego máttááttâs orniimist sehe sosiaal- já tiervâsvuodâpalvâľusâi čuosâtmist. Aalmugtiäťu-vuáhádâhân ľi tááľáá vuáháduv miel máhđulâš merkkid ulmui tuše oovťa eenikielâ. Jieškote-uv sãmikielâid ľáá puáhtám iäruttállâđ tiätuvuáháduvvâst eskân porgemáánu 2013 rääjist.

Ohtâ puoh enâmustáá äigikyevdilis háástus ľi jieškote-uv suorgij tohâľij já sãmikielâ tuárvi mäťtee áámmáťulmui mere turvim. Säämi kielâľaavâ ulmen ľi olášuttid sämmilij kielâľijđ vuoigâdvuodâid, já tot kenigit virgeomâháá jiešráđáľvt huolâttid tast, ete säämi kielâľaavâ miäldásiih kielâľiuh vuoigâdvuodah olášuveh keevâťľávt. Laahâ ana sistees meid njuolgâđusâid páľhâľáš virgerijjâvuotân já luovâsmitmân pargoost vâi puáhtâ haahâđ sãmikielâ tááiđu. Säämi kielâľaavâ toimâmist rahtum čielgiittâsâi mielđ virgeomâháin ľáá kuittâg ain-uv uáli uccáá sãmikielâ mäťteeh já kielâ kevťtiuh uccáá. Nuuvť kuhháá ko säämi kielâľaahâ olášuvâ sãmikuávľust vâáijjuľávt, sãmikielâ mäťtee ulmuuh ášástâľeh ovdâmerkkân virgeomâháin keevâťľij suujâi tiet mielâstubboht suomâkielân, iäge luánduliuh kielâkevťtimpirrášeh šoodâ, peic kielâ kevťtim rájášuvâ priivaateellim pirráđâhân. Taat vuod hiäjusmit perustem maangâpiäľásii kielâťááiđu paijeentolâmân já oovdedmân.

Sãmikielâľáš mediast ľi merhâšittee rooli sãmikielâi siäilutmist já kielâťááiđu oovdedmist. Sãmikielâľiuh mediasiskáľdâsah ľáá kuittâg tuše uccáá fáľusist jieškote-uv ahejuávhoiđ já ucemustáá sarnum sãmikielâid.

Aalmugľi lahâasâťtem lasseen meid aalmugijkoskâsiuh sopâmušah suojâľeh sãmikielâ. Sopâmušâid koccee orgaaneh ľáá oovđânpuáhtám huolâs sãmikielâi uhkevuáľásâžžân šoddâmist. Sãmikielâi iäláskitemohjelm ulmen ľi uásildis ovdedid Suomâ sãmikielân kyeskee aalmugijkoskâsij kenigâsvuodâi olášume.

Sãmikielâ iäláskitempargoost puáhtâ oppâđ meid eres Tave-enâmij vuáťťamušâin. Taažâ haldâťťâs tuhhiittij ive 2009 vijđes, vittâ čuávuvâá ive ľuávdee sãmikielâi toimâvuávám, moos laťto tot ete sãmikielâ kevťtim ľáá tuárjum maangâin eellim-suorgijn. Ruotâst sãmikielâ iäláskitem laťto staatâ uđđâ ucceeblohopolitiikân, mon ulmen ľi turviđ puoh aalmugľij ucceeblohokielâi puáťteevuodâ. Sãmikielâ iäláskiteh el. tuárjumâin rávisolmoošaalmug kielâ oppâm, viijđedmâin máhđulâšvuodâid sãmikielâľi peivitiipšon já vuáđudmâin sãmitige ohtâvuotân vuáváľâšvuodâ kielâpargo pargee säämi kielâkuávďáá maadâsäämi kuávľun.

3 Ulmetile ive 2025

Haldáttás asáttij ulmen, ete puoh kuulmâ sãmikielâ iälááskmist lii tábáhtum čielgâ ovdánem ive 2025 rái. Anaráškielâ já nuorttáláškielâ iává lah innig talle tuodálvát uhkevuálásiih kielah. Kielásárnooh láá čielgásávt eenáb ko tääl sehe sãmikuávlust ete ton ulguubeln. Sãmikielah uáinojeh já kullojeh mediast já taid kevttih luándulávt almoliijn palvâlusâin. Sãmikielâ kevttim annoo áárvust já kielâ kevttimân movtjíditeh. Sãmikielâ táidu kiäččoo hiättun já áánsun maanġâin pargoin. Raajijd rastálditte oovtâstpargo tuárju kielâ ovdodem já palvâlusâi pyevtittem sãmikielân.

- Sãmikielâ eenikiellân sárnoo päänih já nuorah uázžuh arášoddâdem já máttááttás sãmikielân já sijjân lii jieijâškielâlâš faláldâh mediast. Päänih já nuorah kevttih aktiivlávát jieijâš kielâ sehe pääihist, ärbivuáválijn iäláttâsâin, skipárijuin, puđáldâsâin, peivitišooost, škoovlâst, iideed- já eehidpeivitoomâst sehe eres pyereestvaijeem-palvâlusâin. Paarnij vanhimeh sehe ááhuh já äijiheh sirdeh jieijâš kielâ já ärbivyevi parnijd já paarnijparnijd sehe finnejeh tiáđu já torjuu šoddâdempargosis. Sãmikielâlâš rävisolmoosaalmug máttá luuhâđ já čäällid jieijâš kielâ.

- Sãmikielâ nube kiellân teikâ vieres kiellân sárnooh láá ovdedâm kielâááidus eenikielâ táásán já kevttih kielâ aktiivlávát pääihist, astoääigi, škoovlâst sehe pargoost eres kielâ paaldâst. Sãmikielâ nube kiellân teikâ vieres kiellân sárnoo paarnij já nuorâi kielâ tuárjuh eromášávt sãmikielâlii peivitišoo ohtâduvah, škovlâ, almoliij palvâlusah já media.

- Säämi peivitišoo, kielâpiervâleh já škovlâ tuáimih aldâsii oovtâstpargoost tuárjumâin kielâ oppâm já tohâmâin máhđulázžân aktiivlii já riges sãmikielâ tááidu juksâm. Eromášávt škovlâahâsij paarnij vanhimeh iäláskiteh sãmikielâs já tuárjuh parnijdis kielâ oppâm. Rijjâ čuovviittâspargo oppâmlájádâsâi sãmikielâlâš faláldâh lii lasettum.

- Sãmikielâ táidu já kevttim virgeomâháin lii uási argâpeeivi. Virgeomâhááh ovdedeh sãmikielâ kevttim toimâstis.

- Sãmikielâlii kulttuur já aalmuglâštoomâ sajattâh lii ain nanosmâm já sãmिताiduu tuárjum lii vâldivirdâsmittum uássin taiduu almoliijd palvâlusâid já toorjâhaamijd.

- Sämmilij já sii kulttuur tubdâttettevuotâ lii lasanâm ubâ aalmug juávhus eromášávt máttááttás, kulttuur já media vievâst.

- Sãmikielâlâš mediafaláldâh puoh kuulmâ sãmikielân lii lasanâm já raajijd rastálditte ohjelmoovtâstpargo Ruotâin já Taažâin lii lasanâm. Falálduvvâst váldojeh vuotân puoh ahejuávhui táárbuh.

4 Tooimah

Sãmikielâi iäláskem váátá sämmilij aalgâlâšvuodâ já meritiätulii pargo jieijâš kielâ já identiteet naanodmân. Taan pargoost sämmilij instituutioin, tego sämmilij ovdâsteijee sämitiggeest, säämi máttááttâskuávdáást, sämimuseost já sämiseervijn lii stuorrâ merhâšume. Almoshaldâttuv ovdâsvástádâsâst lii huolâttiđ tast, ete lahâasât-

tem, ruttâdem já ton eres tooimah tuárjuh kielâ iäláskem. Kielâ iäláskitem lii meritiätulâš toimâ, mon puátuseh puátih uáinojeijen eskân iivij teikâ jobâ iheluuvij ääigi. Sämikielâ iäláskitem toimâohjelm tooimâi olášuttem algáttuvvoo tááláá haldáttâspaje ääigi. Stuárráamus uási tooimâin lii olášuttemnáál staatâhaldáttuv já sämitige toimâin. Sehe sämikuávlust ete ton ulguubeln kieldâin lii tergâdis pargo sämikielâ iäláskem visásmitmist.

Taan toimâohjelmist meridum tooimâi lasseen meid tiedettemniävvin lii tergâdis pargo sämikielâi iäláskitemist. Eromâšávt parnijd já nuorâid čuosáttum falâldâh lii tergâd. Yleisradio laavâst meridum eromâš pargoid kulá pyevtitiđ palvâlusâid sämikielân ko sämmilijd čuosáttum palvâlusâi olášuttem ij lah kávpálávt máhđulâš. Iäláskitemohjelm uulmij juksâm váátá, ete Yleisradio uáassin almoliđ palvâlempargoidis čonâdât sämikielâi iäláskitemân já iäláskitemtooimâi tuárjumân ohjelpyevtittâsâstis. Tergâd ličij meid digitaallii sämikielâlii oppâmpirrâs já ellee arkkáduv lááččim. Ohjelpyevtittâs já eres palvâlusâi siskáldâs já vijdoduv árvuštáleh uáassin Yleisradio almos palvâlem ubâlâsvuodâ finnoduv jieijâs tooimâst.

Toimâohjelmâin nanodeh sämikielâlâš arâšoddâdem já kielâpiervâltoimâ, ovdedeh sämikielâ máttááttâs ubâ enâmist sehe lasetteh virgeomâhái já almossiärváduvâi sämikielâ kevttim. Tooimâid čuosátteh meid tohâlii arâšoddâdem- já máttááttâspargovievâ mere lasseetmân sehe sämikielâ tipšom, vyerkkim já tutkâm pyreedmân. Lasseen nanodeh sämitađduv já -kulttuur torjuu sehe seervij kielâpargo. Eromâš huámmâšume kiddejuh koskâtemumos lappumvaarâst leijee anarâš- já nuorttâlâškielâ sajattâhân.

Tooimâin láá árvuštállum toi kolovaikuttâsah já olášuttemäigitavlu. Tooimâid ruttâdeh uásild čuosátmâin jo leijee meriruuđâid tooimâi olášutmân, mutâ uási tooimâin váátá meriruttâlasattâsâid staatâ budjetân. Tai tooimâi uásild prinsiipmiärâdis linjee staatâräädi ulmetääsi. Meriruttâlasattâsâid merideh staatâekonomia raamij siste já ihâsijn budjetijn.

Toimâ 1

Ko kielâpiervâltoimâ vijdân staatâ budjetist kielâpiervâltoimâ oovdedmân čujottum meriruuđâ pajedeh. Kielâpiervâltoimâ ulátteh meid sämikuávlv ulguubel. Lasseen taheh máhđulâžžân kielâpiervâlstivreijeijee pálkkááttem, kote oovded kielâoppâm pedagogliđ vuovijd oovtâstpargoost kielâpiervâlij pargeiguin já tuárju vaanhimijd.

Vástid: Máttááttâs- já kulttuurministeriö já sämitigge

Äigitavlu já kolovaikuttâsah: Meriruuđâ pajedeh ive 2015 rääjist 700 000 euron. Ko toimâ vijdân ulmen asâtteh meriruuđâ pajedem 1,4 miljojn euron.

Toimâ 2

Ko valmâštáleh arâšoddâdem lahâasâttem, merideh arâšoddâdemvuávám vuáđustâsâi sajattuv. Taan ohtâvuodâst váldojeh vuotân meid sämikielâlii arâšoddâdem tuárjumân lohtâseijee ovdedemtáarbuh já tooimah oovtâstooimâst sämitiggijn.

Västid: Máttááttás- já kulttuurministeriö

*Äigitavlu: Lii tárguttás, ete arášoddâdemlaahâ šadda vuáimán ive 2015 aalgâ räá-
jist.*

Kolovaikuttásah: Ráhtih virgepargon.

Toimâ 3

Káidusohtâvuodáin ávhástállee máttááttás ovdedeh turviđ eromášávt sâmi-
kielâ máttááttás, mon adeleh sâmikuávlu ulguubeln. Káidusohtâvuodáin ávhástállee sâmi-
kielâ máttááttás fáalih toid kioldáid, main iä lah iävtuh ornid aldamáttááttás.
Káidusohtâvuodáin ávhástâleh heivejejee oosijn meid sâmi-kielâlii arášoddâdem
olášutmist.

*Västid: Máttááttás- já kulttuurministeriö, Máttááttáshaldáttás, Laapi kuávlu-
haldáttâhvargádâh, sämitigge já máttááttás uárnejejeeh*

*Äigitavlu: Máttááttás- já kulttuurministeriö já Máttááttáshaldáttás ráhtiv oovtâst-
pargoost Laapi kuávluhaldáttâhvargáduvváin já sämitiggijn vuávám
káidusohtâvuodâiguin ávhástállee máttááttás orniimist ive 2014 loopâ räi. Vuávám
vuáduld algâtteh káidusohtâvuodâiguin ávhástállee máttááttás keččâlem ive 2015.*

*Kolovaikuttásah: Čielgiittás ráhtoo virgepargon. Čielgiittásást árvuštâleh udâsmit-
mij kolovaikuttásâid.*

Toimâ 4

Lääččih iävtuid sâmi-kielâ oppâmân meid sâmikuávlu ulguubeln. Suogârdeh
máhdulášvuodâid asáttid kioldáid kenigâsvuodâ ornid vuáđumáttááttásást sâmi-
kielâ máttááttás sâmikuávlu ulguubeln.

Nubben máhdulášvuottân suogârdeh kioldái máhdulášvuodâ finnid staatâ ruttâdem
sâmi-kielâ já sâmi-kielâlii máttááttás ornim várás ubâ enâmân. Taat váđáččij
máttááttás- já kulttuurtoimâ ruttâdmist adelum laavâ (1705/2009) 45 § sehe
staatâräädi miärádâs (191/1999) muttem nuovt, ete tot adeliččij máttááttás- já kult-
tuurministeriön máhdulášvuodâ miedettiđ kuoráttállâm mielđ staatâtorjuu sâmi-
kielâlâš já sâmi-kielâ máttááttásást šaddee koloid meid sâmikuávlu ulguubeln.

Västid: Máttááttás- já kulttuurministeriö, Laapi KVI

Äigitavlu: Molsoiävtuid selvâtteh ive 2014 loopâ räi.

Kolovaikuttásah: Selvâtem ráhtoo virgepargon.

Toimâ 5

Sämikielâlii oppâmateriaal pyevtitmân uáivildum meriruttâ pajedui 290 000 eurost 400 000 euron ive 2014. Meriruudâ pajedeh mudolávt puátteevuodâst-uv. Meriruudâ paajeedmáin lasetteh anarâš- já nuorttâláškielâlij oppâmateriaal pyevtittem sehe pehtiliteh oppâmateriaal kielâtipšom- já terminologiapargo.

Västid: Máttááttâs- já kulttuurministeriö, Máttááttâshaldáttâs

Äigitavlu já kolovaikuttâsah: Meriruttâ sämikielâlii oppâmateriaal pyevtitmân uáivildum meriruudâ ulmetäässin asátteh kuhheeb áigáduvvást ucemustáá 800 000 eurod.

Toimâ 6

Muteh staatâräädi miärádâs sämikielâlii já sämikielâ máttááttâsân vuáđumáttááttâsâst, luváttuvvást já áammátlâš škovliimist miedettum staatâtorjuu vuáđustâsâin (191/2009) nuuvt, ete sämikuávlust sämikielâ já sämikielâlii máttááttâsjuávhu pyehtiv ráhtid kyehti uáppee talle, ko kiellâst ij mudoi lah máhđulâš ráhtid máttááttâsjuávhu.

Västid: Máttááttâs- já kulttuurministeriö, Laapi KVI

Äigitavlu: Nubástus šadda vuáimán luuhâmive 2015–2016 ráäjist.

Kolovaikuttâsah: Olášutteh tááláá meriruudâ raamij siste.

Toimâ 7

Sämikielâ nubben kiellân -oppâmmolsoiávtust ráhtih vuáválâš kielâiäláskittempálgá vuáđumáttááttâsân. Máttááttâsvuávámij vuáđustâsâi udâsmitem ohtâvuodâst selváttah máhđulâšvuodâ lááččid vuáđumáttááttâsân sämikielâ nubben kiellân -oppâmere uáppeid, kiäi sämikielâ táidu ij lah eenikielâ tääsist já kiäh tääl finnejeh jieijâs kielâ máttááttâs vieres kiellân.

Västid: Máttááttâshaldáttâs já sämitigge

Äigitavlu: Selvátteh ive 2014 loopâ räi.

Kolovaikuttâs: Ráhtoo virgepargon.

Toimâ 8

Asátteh kuhheeb áigáduv ulmen pajuáppeetutkos iskosij ráhtim sämikielân tađe mielđ ko sämikielâlâš máttááttâs luváttuvvást lassaan.

Sämikielâ eenikiellân -iskosân siskálmiteh kyehti esseeiskos.

Taheh máhđulâžžân sãmikielâ vieres kiellân iskos čodâldittâm uánihis já kuhes oppâmere mielđ.

Västid: Máttááttâs- já kulttuurministeriö, pajeuáppeetuđhoslävdikodde

Äigitavlu: Sãmikielâ vieres kiellân kuhes oppâmere iskos čodâldittem já kyehti essee-iskos siskálmittem sãmikielâ eenikiellân -iskosân taheh máhđulâžžân ive 2018 räi. Ulmen lii, ete pajeuáppeetutkos iskosij čodâldittâm sãmikielân lii máhđulâš ive 2020.

Kolovaikuttâsah: Valmâštálloo virgepargon.

Toimâ 9

Olášutteh sãmikielâ já sãmikielâlii máttááttâs olesárvuštállâm oovtâstpargoost sãmigtiggijn. Árvuštállâm pyevtit ääigitásásii tiäđu máttááttâs oovdedmist já miärádâsrähtim várás.

Västid: Máttááttâs- já kulttuurministeriö, škovlim árvuštállâmkuávdáš.

Äigitavlu: Árvuštállâm siskálmiteh škovlim árvuštállâmvuávámân 2016–2019.

Kolovaikuttâsah: Olášutteh uáassin škovlim árvuštállâmtoimâ ruttádem.

Toimâ 10

Vuáđumáttááttâs máttááttâsvuávám vuáđustâsâi udâsmittem ohtâvuodâst lasetteh sämmilijđ já sii kulttuurân kyeskee tiäđu vuáđumáttááttâsâst.

Sämimáttááttâsâst lasetteh sämmilij ärbivuávâlâš tiätun já sämmilii kulttuurân kyeskee uási jieškote-uv oppâamnâsij siskáldâsâin. Máttááttâsvuávám vuáđustâsâi olášuttem tuárjuh oppâmateriaalijguin.

Västid: Máttááttâshaldáttâs

Äigitavlu: Olášutteh 2014 loopâ räi.

Kolovaikuttâsah: Ráhtoo virgepargon.

Toimâ 11

Uáassin kerhotoimâ vuáháduštem sãmikielâlâš kerhotoimâ váldoo ohtân Máttááttâshaldáttâs miedettem kerhotoimân uáivildum torjui tiäddučuágástâhhân.

Västid: Máttááttâshaldáttâs

Äigitavlu: Kriteerijđ tärhisteh ive 2014 loopâ räi.

Kolovaikuttásah: Olášutteh čuujootmáin meriruođaid, moh láá Máttááttáshaldáttás kiävtust.

Toimâ 12

Uárnejeh sâmikielâst luuhâm- já čäällimtäiduttemmeen pááccám sâmmilijđ máhđulâšvuodâ oppâđ jieijâs kielâ luuhâm- já čäällimtäáidü nuuvt ete lasetteh vuolgâtääsi miäldásâš máttááttâs falâlduv táárbu mielđ ubâ enâmist rijjâ čuovviittâs-pargo oppâmlájádásâin já Säämi máttááttâskuávdáást eromâšávt virtuaalmáttááttâs vievâst. Koččâmâšâst leijee škovlim vâldih rijjâ čuovviittâspargo oppâlájádâssáid miedettum kvaliteet- já ovdedemtorjui čuosâttâhhân.

Vástid: Máttááttâs- já kulttuurministeriö, rijjâ čuovviittâspargo oppâlájádásah, Säämi máttááttâskuávdáš SMK

Äigitavlu já kolovaikuttásah: Juátkojeijee toimâ, máhđulijđ lasereesuurstáárbuid selvâtteh ive 2014 loopâ räi.

Toimâ 13

Nanodeh sâmikielâlii arâšoddâdempargovievâ já máttááttâspargovievâ máhđulâšvuodâid finniđ formaallâš tohâlâšvuodâ pargoid, maid tipšoh. Škovlimtáárbuid, škovlimij olášuttem molsoiävtuid já koloid kártejeheh ive 2014 ääigi. Eres tárboid ráhtih škovlimijđ, moh taheh máhđulâžžân formaallii tohâlâšvuodâ juksâm nuuvt ete uáppá pargo paaldâst.

Oovtâstpargo sâmikielâlii máttááttäijeeškovlim já párnáikárdimáttááttäijeeškovlim sehe sâmikielâ já sâmikielâlii máttááttâs adeleijee škoovlâi já peivitiššo kooskâst lasetteh vâi pyeredeh hárvuttâllâmáhđulâšvuodâid já ovdedeh máttááttâs.

Máttááttâs- já arâšoddâdempargovievâ škovliimist kiddejeheh eromâš huámmâšume kielâ oppâm nanodeijee pedâgooglijđ vuáhâduvváid já vuovijđ.

Vástid: Máttááttâs- já kulttuurministeriö, Oulu ollâopâttâh já Laapi ollâopâttâh

Äigitavlu já kolovaikuttásah: Škovlimmolsoiävtuid já koloid kártejeheh ive 2014 ääigi.

Toimâ 14

Fäalih sâmikielâ vuáđunaavcâid pyevtitteijee tievâsmitemškovlim máttááttäijeid já arâšoddâdmist pargee pargoviehân. Ulmen lii valmiđ máttááttâs- já šoddâdempargovievâ pyerebeht vâldiđ huámmâšumân máttááttmist já eres tooimâst párnáid, kiäh puátih sâmikielâlijn kielâpiervâlijn já peivitiššoost.

Peivideh máttááttâs- já šoddâdempargovievâ máttim sâmikielâ eenikiellân - máttááttmist, kyehti- já maanġâkielâlâšvuodâst, kielâlâvgummáttááttâs vuovijn sehe

sämmilij ärbivuáváláš tiäđust uánihis, kuávluhaldáttuv ornim tievâsmittemškovlimáin nuuvt ete visásmiteh kelijdeijee sámiáššitubdám.

Västid: Máttááttâs- já kulttuurministeriö, Máttááttâshaldáttâs já Laapi KVI

Äigitavlu: Olášutteh ive 2014 ráájist.

Kolovaikuttâsah: Olášutteh nuuvt, ete čujotteh Máttááttâshaldáttâs ruttádem máttááttâstooimâ pargoviehâškovliimân uáivildum meriruudâ uđđâsist.

Toimâ 15

Selvátteh oovtâstooimâst sámiávuávlá kieldâiguin já pargomarkkânuásipelijguin máhđulášvuodâid lääččid movtjidittemvuáháduv škuávlejum sámiávuávláš máttááttâstooimâ já arášoddâdem pargoviehân vâi visásmiteh tom, ete toháláš pargoviehâ haalijd tuárvi porgâđ škovlimis västideijee pargoin sámiávuávlust.

Västid: Staatâvarijministeriö

Äigitavlu: Selváttem olášuttoo ive 2015 loopâ räi.

Kolovaikuttâsah: Selváttem olášuttoo virgepargon.

Toimâ 16

Tuárjuh nuorttâlášâi kielâ- já kulttuurkuávdáá vuáđudem Čevetjáávrán oovtâstpargoost nuorttâlášskulttuurvuáđudâssáin já nuorttâlášâi sijđâčuákkimáin. Lääččih nuorttâlášskulttuurkuávdáá ohtâvuotân nuorttâlášskielâlii palvâlem- já kielâkevttimpirráduv. Kuávdázân puáhtá lääččid sierâlágánijd nuorttâlášskielâlijd palvâlusâid já vuáđudeh tiätupalvâlem.

Västid: Eennâm- já meccituáluministeriö, máttááttâs- já kulttuurministeriö, nuorttâlášâi sijđâčuákkim

Äigitavlu: Valmâštállâm algátteh ive 2014 ääigi.

Kolovaikuttâsah: Kuávdáá vuáđudem- já paijeentoollâmkoloid selvátteh valmâštállâm ääigi.

Toimâ 17

Pehtiliteh nuorttâlášskielâ nuurum amnâstuvâi (jienâvuárkkámateriaal já kirjáláš materiaal) analysistem já tutkâm mittomeerrin kielâ pyereeb normádem. Taan tárguttâsâst amnâstuvâin ráhtih meid luávdee tiätuvuárhá, main meid pyeredeh amnâstuv finnimvuodâ já kevttimvuodâ.

Västid: Máttááttás- já kulttuurministeriö, Páikkieennâmlj kielâi kuávdáš (Kotimais-ten kielten keskus), Oulu ollâopáttáh/Giellagas-instituut, Helsig ollâopáttáh, sämitigge já sämiarkkádh.

Äigitavlu: Juátkojeijee ovdedemtoimâ, tiätuvuárkká ráhtoo ive 2016 loopâ räi.

Kolovaikuttásah: Olášutteh lájádásâi táválj toimâkoloj uáassin. Tiätuvuárhá ráhtimist šaddee koloid árvuštáleh sierâ.

Toimâ 18

Sämikuávlust toimâváldáliih aalmugliih, kuávluliih já páiháliih virgeomâhááh visásmiteh, ete sii oovtviárdásâšvuodâvuávámeh aneh sistees sämikielâ máttááttás já eres tooimâid, moh pyeredeh sämikielâlij palvâlusâi finnimvuodâ. Virgeomâhááh kalgeh oovtviárdásâšvuodâvuávám ráhtidijn porgâđ oovtâstpargo sämitiggijn.

Sämikuávlulguubeln tuáimee virgeomâhááh, moi toimâkuávlust áásá merhâšitee meeri sämikielâlijd ulmuid sämikielâlij olesmere háarán visásmiteh, ete palvâlemtáárbuh sämikielâid láá valdum vuotân oovtviárdásâšvuodâvuávámist.

Västid: Sisministeriö oovtâstpargoost riehtiministeriöin, sämikuávlul virgeomâhááh já sämikuávlulguubeln tuáimee virgeomâhááh táárbu mielh, sämitigge

Äigitavlu: Juátkojeijee toimâ.

Kolovaikuttásah: Olášuttoo virgepargo uáassin.

Toimâ 19

Sämikielâlij kulttuur tuárjumân já sämiseervij tooimân uáivildum meriruttâ staatâ ive 2014 budjetist lii 176 000 eurod. Viggojeh pajediđ meriruodâ mudolávt.

Västid: Máttááttás- já kulttuurministeriö, sämitigge

Äigitavlu: Olášuttoo iivijn 2015–2017.

Kolovaikuttásah: Árvuštáleh ekonomia já tooimâ vuávám uáassin.

Toimâ 20

Uáivikaavpugkuávlun vuáđudeh sämmilij kuáhtámsaje/toimâkuávdáá, mon ohtâ pargon lii sämikulttuur- já kielâi ovdedem.

Västid: sämitigge sehe máttááttás- já kulttuurministeriö oovtâstpargoost sämiservijguin

Äigitavlu: vuáđudem valmâštáleh iivij 2014–2016 ääigi

Kolovaikuttâsah: kolovaikuttâsâid selvâtteh valmâštállâm ohtâvuodâst

Toimâ 21

Sämikielâlii párnái- já nuorâikulttuur, luhâmáin mieldi lihâdemkulttuur, tuárjum váldoo ohtân tiáddučuágástâhhân ko miedetteh staatâtorjuid taiduu, kulttuur, lihâdem já nuorâipargo suorgijn.

Vástid: Máttááttâs- já kulttuurministeriö sehe eres ministeriöh ko miedetteh staatâtorjuid

Äigitavlu: Juátkojejee toimâ. Vyeimist lejee staatâtoorjâkriteerijd tárkkojeh toimâ ulme uásild iivij 2014 já 2015 ääigi.

Kolovaikuttâsah: Olášuttoo čuosâtmáin staatâ budjet kevttimnáál lejee meriruudâid eromâšávt kulttuur, lihâdem já nuorâipargo suorgijn.

5 Ohjelm čuávum já árvuštállâm

Ohjelm olásume čuávumist västid máttááttâs- já kulttuurministeriö. Čuávum oláshu-
teh oovtâstpargoost eres haldâttâhsuorgijguin já sämitiggijn. Ministeriö raportist
iäláskitemohjelm tooimâi oláshuumeest staatârááđán.